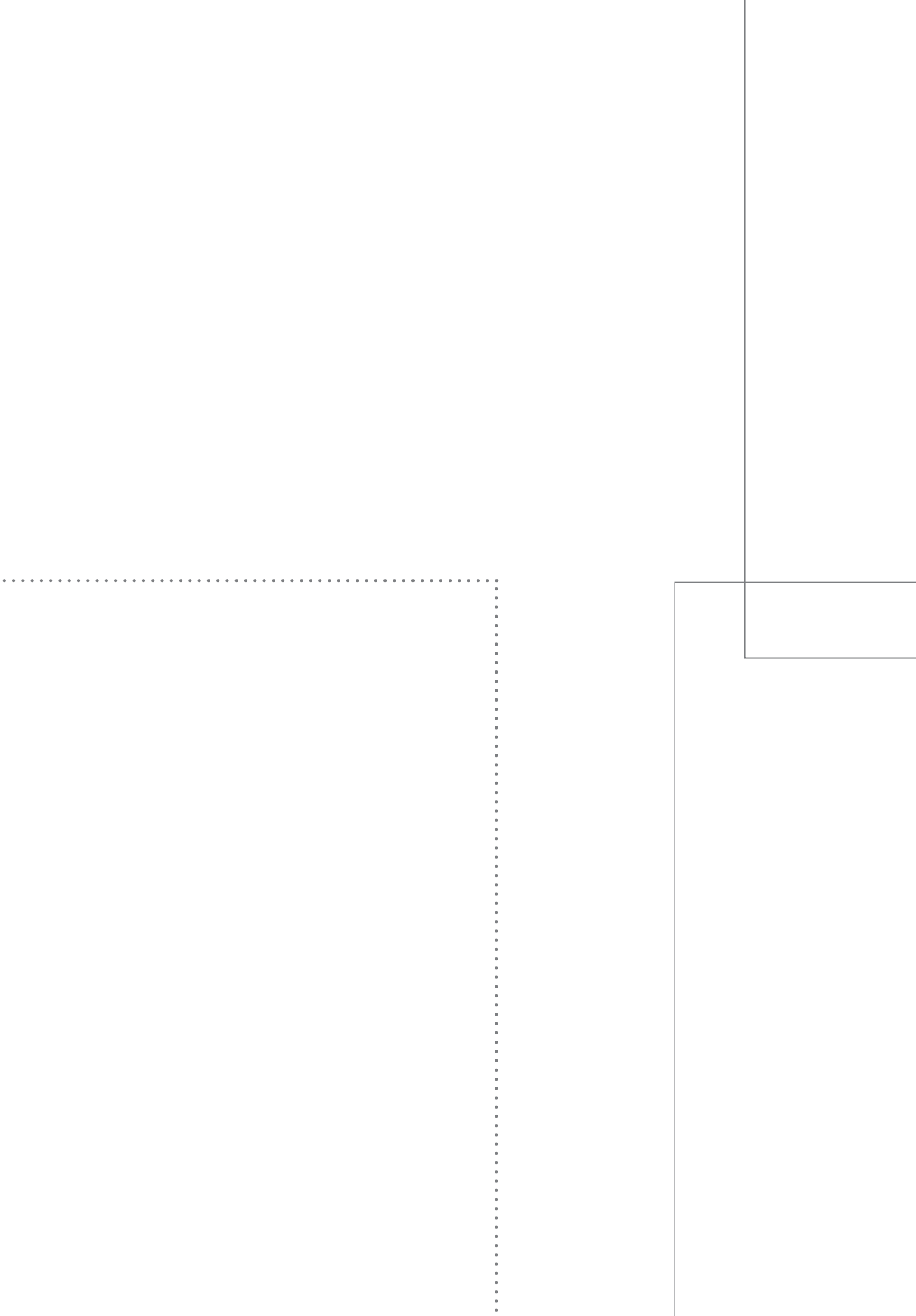
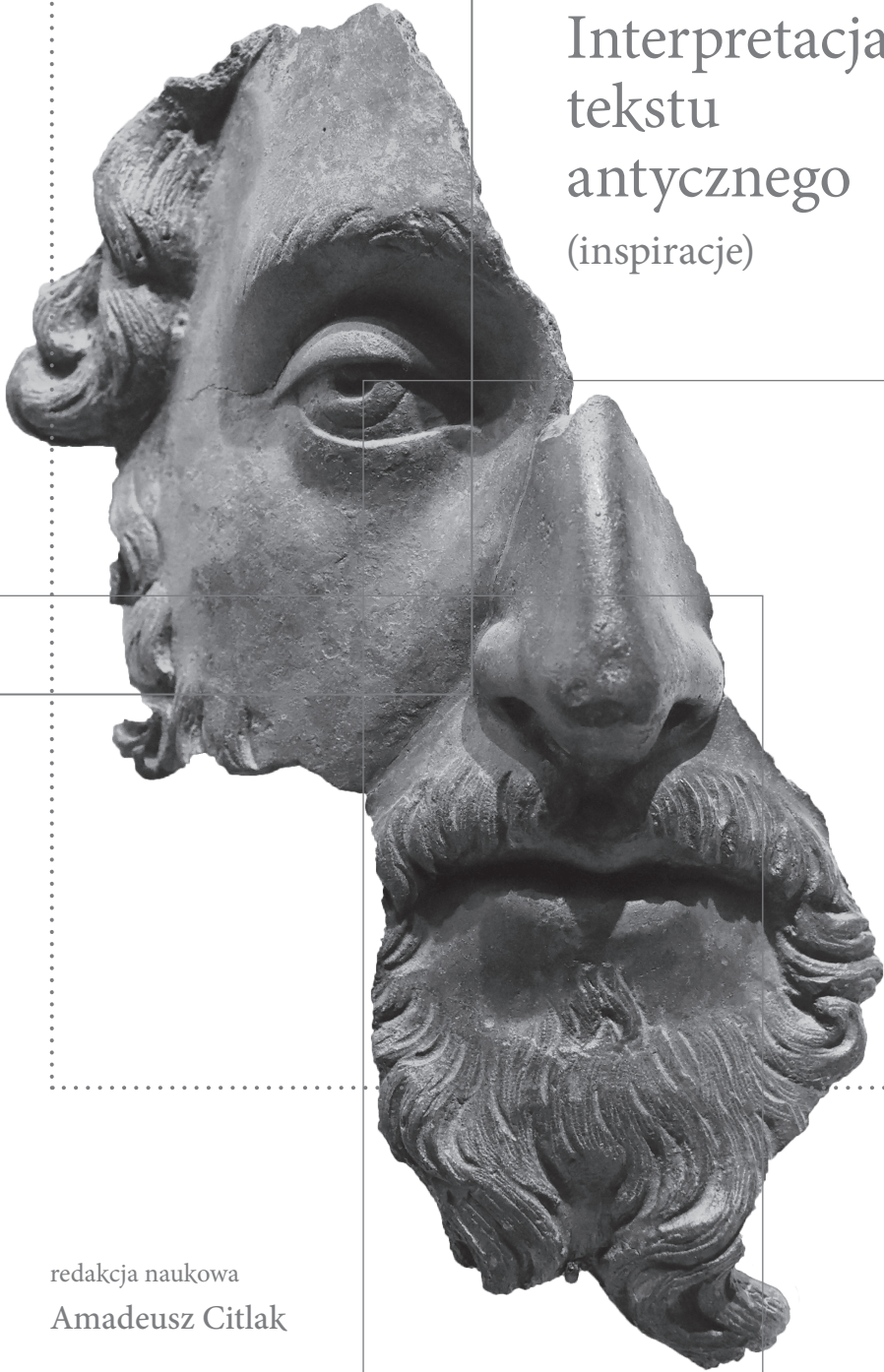

Interpretacja
tekstu
antycznego
(inspiracje)

Interpretacja
tekstu
antycznego
(inspiracje)

redakcja naukowa
Amadeusz Citlak

© Copyright by Authors
Kraków 2017

ISBN 978-83-65705-31-0

Recenzja
dr hab. Krzysztof Kowalik

Redakcja
Piotr Budny

Korekta
Maciej Kiełbas

Projekt okładki i stron tytułowych
Joanna Bizior

Skład
Libron

Na okładce: Marek Aureliusz (fragment portretu z brązu)

Publikacja dofinansowana przez Wyższą Szkołę Teologiczno-Humanistyczną
w Podkowie Leśnej

Wydawnictwo LIBRON – Filip Lohner
al. Daszyńskiego 21/13
31-537 Kraków
tel. 12 628 05 12
e-mail: office@libron.pl
www.libron.pl

Spis treści

7 Wprowadzenie

CZĘŚĆ I

W POSZUKIWANIU „NOWYCH” METOD

ROMAN MARCINKOWSKI

11 Problemy interpretacji tekstu antycznego
na przykładzie Miszny

ADAM GRZEŚKOWIAK

31 Wykorzystanie metod egzegezy rabinicznej
w intertekstualnej analizie Nowego Testamentu na przykładzie
1 Kor 15,54–58

AMADEUSZ CITLAK

59 Psychologia historyczna tekstu antycznego (biblijnego) –
Eugena Drewermann *tiefenpsychologische Auslegung*

IGOR BARON

77 Specyfika strukturalna tekstu a kształtowanie się
procesu interpretacyjnego na przykładzie analizy egzegetycznej
pierwszego rozdziału Księgi Daniela

MATEUSZ KRZESIŃSKI

93 Metoda narracyjna a problem tożsamości podmiotu w Rz 7,13–25

CZĘŚĆ II

Z HISTORII INTERPRETACJI

MARTA PRZYSZYCHOWSKA

- 119 Przekład jako rodzaj hermeneutyki. Na przykładzie tłumaczeń fragmentu dialogu *De anima et resurrectione* Grzegorza z Nyssy

DAMIAN DOROCCI

- 143 Jakuba Arminiusza egzegeza Rz 9 a problem *praedestinatio duplex*

MARIUSZ ORŁOWSKI

- 161 Hermeneutyka Bożego objawienia w Słowie we wczesnej myśli teologicznej Karla Bartha

EWELINA GÓRKA

- 175 *Foricoenia* Jana Kochanowskiego, czyli antyczne zagadki w literaturze polskiej. Analiza stylistyczna i językowa

DOROTA SAMSONOWICZ-KACZMAREK

- 187 Zmiany edukacyjne a interpretacja motywów antycznych w kulturze hip-hopu

Wprowadzenie

Źródła i dokumenty starożytne odcisnęły w dziejach trwały ślad nie tylko w obszarze myśli filozoficznej, ale równie mocno w polityce, religii i prawie. Wpływ antyku widać bardzo wyraźnie w praktyce życia codziennego poszczególnych ludzi, w przyjętych przez nich sposobach myślenia, posługiwaniu się językiem potocznym, wykorzystaniu gotowych wzorców etycznych czy religijnych. Chociaż zazwyczaj nie zastanawiamy się nad tym, to jednak niełatwo byłoby – nawet na początku XXI w. – wyobrazić sobie otaczający nas świat społeczno-kulturowy bez obecnych w nim podstawowych kategorii przejętych bezpośrednio z kultury antycznej.

Świat dzieł i wytworów antyku, choć utożsamiany najczęściej z postaciami takiej miary, jak Sokrates, Platon, Homer czy Tacyt, obejmuje też tradycję judeochrześcijańską i pozostawione przez nią dwa najbardziej znaczące dzieła, a mianowicie Stary i Nowy Testament. Nie sposób dziś przecenić znaczenia ksiąg biblijnych w kulturze europejskiej, które podobnie jak literatura grecka wpisały się na trwałe w jej historię i kulturę.

Dzieła starożytne z racji chociażby dawnego pochodzenia nie należą do tekstów łatwych. Ich analiza wymaga bowiem nie tylko wiedzy lingwistycznej, ale też historycznej, pozwalającej odtworzyć siedlisko życiowe, tj. *Sitz im Leben*, samych tekstów. Co więcej, współczesny badacz powinien posiadać umiejętność zastosowania specjalistycznej metodologii, która, niestety, rodziła się w toku złożonych sporów na pograniczu różnych nauk humanistycznych. Problematyka metodologiczna obejmuje współcześnie dorobek wielu dyscyplin humanistyki, m.in. filologii klasycznej, biblistyki, historii, literaturoznawstwa, lingwistyki, a nawet socjologii i antropologii. Trzeba jednak otwarcie przyznać, że kwestia metody stanowi obecnie jeden z najważniejszych

tematów, a zarazem problemów w badaniach nad tekstem antycznym. Dotyczy to w szczególności tekstu biblijnego. Przez stulecia wydawało się bowiem, że Biblię należy traktować wyłącznie jako bezpośrednie boskie objawienie, zasługujące na zestaw odrębnych (w domyśle „lepszych”) narzędzi interpretacyjnych niż pozostałe dokumenty starożytne. Od czasów Friedricha Schleiermachera, ojca nowożytnej hermeneutyki, stanowisko to zaczęło się radykalnie zmieniać, by ostatecznie badania nad tekstem biblijnym (i nie tylko biblijnym) zostały osadzone w środowisku metodologicznym niezależnym od tradycji konfesyjnej i wyznawanej doktryny.

Niniejsza publikacja wpisuje się w szeroko zakrojoną dyskusję na temat możliwości, a zarazem ograniczeń, z jakimi trzeba się zmierzyć, zadając sobie trud poszukiwania znaczenia i przesłania antycznych źródeł pisanych. Nie jest to w żadnym razie wyczerpujące studium wspomnianej tematyki, lecz raczej propozycja spojrzenia na stare i względnie nowe sposoby interpretacji, które od pewnego czasu cieszą się dość dużym zainteresowaniem. Mam na myśli przede wszystkim wykorzystanie analiz strukturalnych i narracyjnych, aczkolwiek Czytelnik znajdzie tutaj również odniesienie do interpretacji psychologicznej, rabinicznej i patrystycznej. Część pierwsza monografii koncentruje się na zagadnieniach natury metodologicznej, z kolei część druga prezentuje problemy i spory interpretacyjne dotyczące dzieł klasycznych w historii.

Autorami niniejszej publikacji są filolodzy, patrolodzy, bibliści i hebraiści, którzy reprezentują różne stanowiska teoretyczne, w związku z czym wykorzystują też odmienne zestawy narzędzi w swojej pracy z literaturą starożytną. Publikowane w tym zbiorze artykuły obejmują problemy interpretacyjne Miszny, Starego i Nowego Testamentu, źródeł patrystycznych i grecko-rzymskich, jak też próbę ich interpretacji w historii na przykładzie Grzegorza z Nyssy, Jakuba Arminiusza, Karla Bartha i Jana Kochanowskiego. Całość zamyka artykuł poświęcony współczesnej adaptacji tekstów antycznych w subkulturach młodzieżowych na przykładzie hip-hopu. Mamy nadzieję, że spotkają się one z zainteresowaniem Czytelnika, a jednocześnie okażą się inspiracją do podjęcia własnych poszukiwań i refleksji nad ciągle żywą tradycją antyku.

Amadeusz Citlak